

Ohcejoga gieldda beaivedikšunbálvalusat

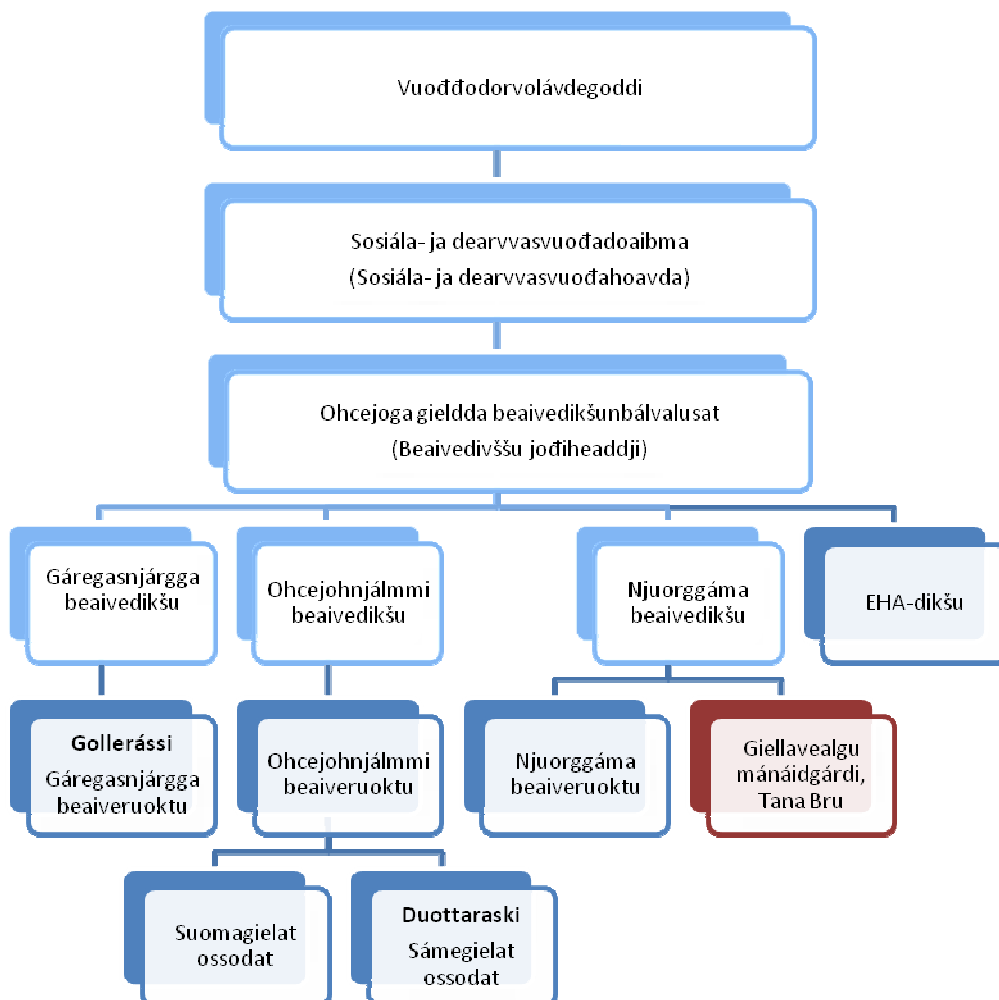
SISDOALLU

1. DÁBÁLAŠ DIEĐUT BEAIVEDIVŠŠUS	3
Oktavuohtheadieđut	4
Ohcejoga gieldda ja Deanu gieldda gaskasaš soahpamuš	4
EHA-dikšu	5
2. BEAIVEDIKŠUI OHCAN	5
3. OKTASAŠBARGU FUOLAHEDDJIGUIN	6
Oahpásnuvvanáigi	6
Máná dikšun - ja bajásgeassinplána	6
Máná biergasat	6
Allergiiijat	7
4. DEARVVASVUOHTA JA DORVVOLAŠVUOHTA	7
Boradeapmi	7
Vuoigŋasteapmi	7
Máná buohccán	7
Bargit	7
Geatnegahtton jávohisvuohta	8
Oajut	8
5. BEAIVEDIVŠŠUMÁVSSUT JA DIKŠUNÁIGGIT	8
Bearašdoaba ja boadut	8
Oarbinašvuoládus	8
Dikšunbeaivvit	8
Dikšunáiggit	9
Beaivedivššumávssu dárkkisteapmi	9
Eret báhcimiid váikkuhusat beaivedivššumáksui	9
6. DOAIMMAID PLÁNEN JA -ÁRVVOŠTALLAN	10
Doaimmaplánat	10
VASU	10
Eará	10
7. BEAIVEDIVŠŠU OVTTASBARGOGUOIMMIT	11
Eará mánáid ja mánnábearrašiid bálvalusat sihke ovttastusdoaimmat	11
ČUOVUS- MÁHCAHAT	12

1. DÁBÁLAŠ DIEĐUT BEAIVEDIVŠŠUS

Suomas beaivedikšunbálvalusat vuodđuduvvet beaivedikšunláhkii (36/1973) ja beaivedikšunásahussii (239/1973). Beaivedivššu subjektiivlaš vuoigatvuođas vuollel skuvlaahkásaš mánáid vanhemiidda ásahuvvo borgemánu 1 beaivve 2000 fápmui boahtán beaivedikšunlága 11 a § 1 momeantas. Beaivedivššu subjektiivlaš vuoigatvuođa ja dasa molssaevttolaš ruoktodivššu dahje priváhta divššu doarjaga vuoigatvuohta lea ráddjejuvvon nu ahte dat nohká go oahppogeatnegasvuohta álgá. Dánu maid buot Ohcejoga gielddas ássi vuollel skuvlaahkásaš mánáin lea vuoigatvuohta oazžut gieldda ordnen beaivedikšunsaji. Ohcejoga gielddas vuodđodorvolávdegoddi jođiha sosiála ja dearvvasvuodadoaimma, mii fas koordinere beaivedikšunbálvalusaid. Beaivedivššu jođiheaddjis lea ovddasvástádus Ohcejoga gieldda beaivedikšunbálvalusain. Dasa lassin gielddas lea Ohcejoga sámeielat árrabajasgeassima pedagogalaš jođiheaddji, gii koordinere ja ovddida sámeielat beaivedivššu olles gielddas.

Ohcejogas fállujuvo mánáide beaivedikšu beaiveruovttuin Ohcejohnjálmmis ja Gáregasnjárggas ja bearašbeaiveruovttus Njuorggámis. EHA-dikšu ordnejuvvo sierra divššu ja –bajásgeassima dárbašeaddji mánáide. Beaivedikšunbálvalusaid fidne sihke sáme-, ja suomagillii máná eatnigiela mielde. Beaivedivššus bargo ovttasbargu Norggabeale ránnjagielddaiguin.

Govus 1. Beaivedikšunbálvalusaid ordnen Ohcejoga gielddas jagis 2009.

Ohcejoga gieldda beaivedivššu jođiheadđi

Sari Inkinen
Ohcejoga beaiveruoktu
Ohcejohnjálmmi skuvlagoovddáš, 99980 Ohcejohka
Tel. +358 40 181 0273
sari.inkinen@utsjoki.fi

Ohcejoga gieldda sámegiela árrabajásgeassima jođiheadđi

Aura Nordberg
Ohcejoga samebeaiveruoktu Duottaraski
Ohcejohnjálmmi skuvlagoovddáš, 99980 Ohcejohka
Tel. +358 400 891 841
aura.nordberg@utsjoki.fi

Gáregasnjárgga sámegiela beaiveruoktu Gollerássi

99950 Gáregasnjárga
Tel. +358 40 181 0275

Njuorggáma bearašbeaiveruoktu

Njuorggáma skuvla/ásodat
99990 Njuorggán
Tel. +358 40 181 0276

Ohcejoga beaiveruoktu

Ohcejohnjálmmi skuvlagoovddáš
99980 Ohcejohka

Sámegiela ossodat Duottaraski

Tel.+358 40 181 0274

Suomagiela ossodat

Tel. +358 40 181 0272

OHCEJOGA GIELDDA JA DEANU GIELDDA GASKASAŠ SOAHPAMUŠ

Soahpamuša mielde Ohcejoga gieldda fállá gaskaboddasaš dikšunsajiid Deanu gieldda sámegiela mánáide árgabeivviid dmu 8.00-17.00 (Suoma áigge) Ohcejoga gieldda beaiveruovttu sámegiela ossodagas, Duottaraskis. Soahpamuš guoská 1-6-jahkásaš sámegiela mánáid Deanu gielddas. Soahpamuš ii guoskka sierra divššu dárbbáseaddji mánáid. Beaiveruoktosadji fállujuvvo Ohcejoga gielddaguovddázis Suomas. Ohcejoga gieldda ii čatnas dasa jus sajit eai leat ovtto fidnemis.

Gielddaid gaskasaš soahpamuša sáhtta geavahit maid nuppe gežiid. Dál Deanu gieldda fálláge sámegiela beaivedivššu Njuorggámis boahhti mánáide Giellavealgu-beaiveruovttus, Tana Bru girkosiid. Nana ovttasbarggu Deanu gieldda ja Ohcejoga gieldda gaskas sihke beaivedivššu ja skuvlla oasis oaidnit dehálažžan maid boahhteáiggis.

Fuolaheaddjit, geat leat beroštuvvan fálddagas rájiid badjel sáhttet váldit njuolgga oktavuoda beaveruktui/mánáidgárdái, vai fidnejit dieđu vejolaš friija beavedikšunsajiin. Dán maŋŋá fuolaheaddjit galget váldit oktavuoda gildii, mii fas ovttas nuppiin gielddain dohkkeha doaimma sierra guđege dáhpáhusas.

Rehketčállin dáhpáhuvá Ohcejoga gieldda ja Deanu gieldda gaska geavahuvvon bálvalusain. Ohcejoga gieldda bearrá maiddá iešvástidanoasi máná váhnemiin mánnosaččat. Dat lea 16,82€ juohke beaivvi ovddas maid máná lea leamaš divššus. (Seamma beavemáksu berro maid eará mánáin, geat leat gaskaboddasaš beavedivššus.)

Ohcejoga gielddas ii leat dáhkádusvástu Deanu gielddas ássi mánáid ektui. Deanu gieldda vástida Deanu mánáid oajuin, mat gusket Deanu gieldda mánáid beaveruoktoáigge ja mátkki ruovttus beaveruktui sihke ruovttoluotta ruoktut. Tana bru:s divššus johtti Ohcejohkalaš mánáid várás lea váldon sierra joavkobárteoadju, mii lea fámus beavedivššu áigge, sihke mátkkis njuolggamus johtolatráigge beavedikšunsadjái ja ruovttoluotta.

EHA-DIKŠU

Juos máná šaddamis dahje ovdáneamis ilbmet erenoamáš hástalusat, mánái sáhtta ordnet beavedikšui ja maŋŋelis skuvlii persovnnalaš veahkeheaddji dahje eará erenoamáš doarjaga. Veahki dárbbus dárbbasa doaktára, spesiáldoaktára dahje eará áššedovdi cealkámuša. Sierra divššu ja bajásgeassima dárbbasaheaddji mánáid divššu beaveruovttus sáhtta ordnet váldimin vuhtii máná dárbbuid dassái go máná deavdá 10-jagi, juos doaimma ii leat earáláhkai ordnejuvvon. EHA- dahjege hárjehahttioahpahus lea oaivvilduvvon mánáide, geain ii leat vejolašvuhta gazzat oahpu vuodđoskuvllas dábálaš oahppaplána mielde.

2. BEAIVEDIKŠUI OHCAN

Juohke mánás lea vuoigatvuolta beavedikšui. Válljenvuoigatvuoda ollái máná gullá das rájes go etniidruhtabadi nohká dan suoidnemánu maŋimuš beaivvi rádjai, goas máná álgá oahppogeatnegassan skuvlii. Fuolaheaddjit sáhttet ohcat mánáseaset beavedikšunsaji dan rájes go eadnivuođaluopmu nohká dan rádjai go máná álggaha skuvlla. Ovdaskuvla álgá 6-jáhkasaččan ja dat ordnejuvvo Ohcejoga gielddas skuvladoaimma vuollásažžan. Ovdaskuvlalaččain lea vuoigatvuolta skuvlla maŋŋá beavedikšui. Dikšunsajit leat fámus nu guhká go fuolaheaddjit celket saji eret dahje máná álggaha oahppogeatnegassan skuvlla. Dikšunsadjái dahje máksui ohcco čálalaččat nuppástus juos divššudárbu dahje bearraša boađut nuppástuvvet. Beavedivššu jođiheaddji mieđiha beavedikšunsaji ja dahká máksinmearrádusaid.

Fuolaheaddjit ohcet beavedikšunsaji ohcanskoviin, mii gávdno beavedikšunsajiin , beavedivššu jođiheaddjiin, gielddas ja Ohcejoga gieldda interneahhta-siidduin. Ohcamuša čuovusin galgá doaimmahit bohtodieđuid bearraša bruttobođuoin oktan duhtosiiguin. Juos bohtodieđuid ii doaimmat, de máksu mearriduvvo alimus máksinluohká mielde. Ohcamuša ja dárbbaslaš duođaštusaid sáhtta buktit beaveruktui dahje sáddet čujuhussii: Beavedivššu jođiheaddji Sari Inkinen, Beaveruoktu, Skuvlaguovddáš, 99980 Ohcejohka, FINLAND. Beavedikšui sisaváldo miehtá jagi. Beaveruoktosaji ordnet guovtti váhku siste, juos vánhen ohcá beaveruoktosaji barggu geažil. Juos beavedikšunbáiki ohcco muhtin eará sivaidda geažil, de gieldda ordne saji mánái 4 mánotbaji siste. Juos bargguheapmi oážžu barggu, de su mánáid beaveruoktosaji ferte viiddidit seammás dárbbu mielde.

Ávžžuhus livččii dieđihit beaveruktui 2 vahku ovdal go áigu cealkit beaveruoktosaji eret. Eretcealkin lea fámus juo čuovvovaš beaive cealkima maŋŋá. Dikšunmáksu máksu beavedivššus várrejuvvon dikšunbeivviid ovddas.

3. OKTASAŠBARGU FUOLAHEDDJIIGUIN

Vánhemiin lea váldovástu máná bajásgeassimis ja beaivedikšu doarju ruovttuid dikšun- ja bajásgeassima. Buorre beaivedikšu leage bearraša ja beaivedivššu oktasaš soahpamuš. Dasa dárbbasa bearraša áššedovdamuša, mii guoská su iežas máná sihke beaivedivššubargiid hárbánumi ja máhtu. Luohtámuš bargoveaga ja fuolaheddjiid gaskkas ovddida mánáid buresbirgejumi. Dat ahte guktot fuolaheaddjit searvaba beaiveruovttu doaimmaide livččii dehálaš álggu rájes. Diehtu maid fuolaheaddjit addet iežas mánás ja árvvuideaset birra veahkeha beaiveruovttu bargiid beaivválaš doaimmain. Buorre oktasašbargu fuolaheddjiiguin veahkeha hábmet buriid vuolggasajiid dikšunbeaivái.

Beaivedivššus doallat oktavuoda fuolaheddjiiguin mánáid buvttedettiin ja vieččadettiin. Máná buvttedettiin ja vieččadettiin livččiige buorre várret áiggi hálešteapmái. Ságastallamat fuolaheddjiiguin leat dehálaš oassin beaivedivššu plánemis. Lea dehálaš buktit máná dikšui ja viežžat su divššus eret nu, ahte giinu dikšunbargoveagas oaidná dan. Juos máná viežžá muhtun eará olmmoš go dábálaččat, fuolaheaddji galgá almmuhit áššis beaivedikšunsadjái. Máná ráhkaduvvo persovnnalaš dikšun - ja árramánávuoda bajásgeassin plána ovttas fuolaheddjiiguin ja bargoveagain. Plána dárkkistuvvo jahkásaččat. Ságastallamiid fuolaheddjiiguin ja vánhemiideahkediid ordnet moadde gearde jagis. Ságastallamiin lonohallat dieđuid máná birra, máná ovdáneamis, das mo máná lea ruovttus, beaiveruovttus jna. Ságastallamiid ja vánhemiideahkediid lassin oktasašbargovuogit fuolaheddjiiguin leat oktasaš feastat, doaimmat, tuvrrat, ruđa čoaggin ja eará oktasaš doaimmat.

OAHPÁSNUVVANÁIGI

Máná dárbbasa áiggi oahpásnuvvamii go galgá oahpes dilis lávket amas dillái. Ohcejoga gielddas fállat vejolašvuoda oahpásnuvvat beaiveruktui golmma beaivvi áigge nuvttá ovdal go máná álggaha beaivedivššu. Oahpásnuvadettiin lea eadni dahje áhčči (dahje muhtin eará lagaš olmmoš) mánáin ovttas beaiveruovttus vai máná šaddá oadjebassan beaiveruktui ja dan bargiide. Máná ahki, máná luondu ja dat leago máná ovdal leamaš beaivedivššus váikkuha dasa man guhkes áiggi son dárbbasa oahpásnuvvamii. Ovttas beaivedikšunsajiin šiehtadallat goas ja galle áigge heive boahtit oahpásnuvvat beaiveruktui.

MÁNÁ DIKŠUN - JA BAJÁSGEASSINPLÁNA

Juohke máná ráhkaduvvo dikšun- ja bajásgeassinplána go dikšu álgá. Plána ráhkaduvvo ovttasbarggus vánhemiiguin ja dikšuiiguin. Plána ráhkadettiin ságastallat ja šiehttat sávaldagain, dárbbuin ja ulbmiliin máná divššu ja ovttasbarggu ektui. Plána dárkkistuvvo ja beaiváduvvo jahkásaččat. Go máná vuolga beaivedivššus vánhemat ožžot ságastallamiid vuodul čállon dokumeanttaid alcceseaset.

MÁNÁ BIERGASAT

Fuolaheaddjit galget fuolahit das, ahte mánás lea áššáigullelaš biergasat ja molssabiktasat, maid dárbbasat sihke siste ja olgun guđege jagiáiggi, dálkki ja doaimma mielde. Maid lihparat ja unnoraččaid sierramielkkit buktojit ruovttus. Máná biergasiin beaivedivššu bargoveahka šiehttá njuolggá vánhemiiguin. Biktasiid galggašii merket namain dahje nammabustávaiguin vai daid earuha eará mánáid biktasiin.

ALLERGIIJAT

Juos mánás leat allergijat dahje mánná dárbbáša sierraborramušaid buozalmasa dihte, galget fuolaheaddjit muitalit das dikšuide ja doaimmahit dearvvasvuođadikšu dahje doaktára duođastusa dikšunsadjái. Mánnái diagnoserejuvnon sierraborramušain devdojuvvo sierra skovvi, man fidne beaivedivššus.

4. DEARVVASVUOHTA JA DORVVOLAŠVUOHTA

Dorvvolašvuohta váldo vuhtii beaivedivššu doaimmain ja árgabeaivvis. Beaivedivššus dorvvolašvuohta čohkiida mángga áššis: bisovaš dorvvolaš olmmošgaskavuodain, áššáigullelaš lanjain, -šilljus ja –duhkoraddanbiergasiin, gelbbolaš bargoveagas, doaibmi mánnájoavkkus ja oktasaččat šiehtaduvvon njuolggadusain. Njuolggadusaid duohkin lea dájvja dorvvolašvuohta.

BORADEAPMI

Beaivedivššus fállát mánggabealat ja álbmáš borramuša mánáide. Máná eai bágge borrat, muhto hoahpohis ráfálaš vuoiŋgas smáhkehallat iešguđetgelágan borramušaid ja muitit buriid beavdedábiid. Dábalaš dikšunbeaivái gullá iđitbiebmu, liegga borramuš (beaivemális) ja gaskabiebmu.

VUOIŊNASTEAPMI

Vuoiŋgasteapmi lea dehálaš máná ovdáneami ja psyhika dáfus. Maid beaivedivššus beaivenahkárat ja bosihanboddu addet fámuidd loahppa beaivvi stoahkamiidda. Oađđindárbu lea guđege olbmos earálágan, muhto mađi uhcit mánás lea sáhka, dađi dárbbášlut beaivevuoiŋgasteapmi lea.

MÁNÁ BUOHCCÁN

Buohcci máná ii sáhte buktit beaivedikšui. Juos mánná buohccá dikšunbeaivvi áigge, das almmuhat vánhemiidda, vai buohcci máná beassá nu jođánit go vejolaš ruoktut veajuiduvvat. Mánná dárbbáša doarvái vuoiŋgasteami ja áiggi veajuiduvvamii ovdalgo son veadjá oassálastit beaivedivššu doaimmaide. Febera maŋŋá lea buorre leat unnimustá goit okta feberkeahkes beaivvi ovdalgo mánná boahtá fas beaivedikšui. Máná buohccámis, eretorumis, friijabeaivvis ja luomuinn galgá almmuhit dalánaga dikšunsadjái.

BARGIT

Barggu (badjel 3 mánotbaji bisti) vuostáiváldima oktavuodas bargi galgá doaimmahit beaiveruovttu jođiheaddjái kopijja iežas kriminálregisttáris. Beaveruovttu bargis galgá leat maiddái vuosttašveahkke- skuvlejupmi ja hygienapássa, mii lea fámus.

GEATNEGAHTTON JÁVOHISVUOHTA

Beaveruovttus doibmet geatnegahtton jávohisvuođa njuolggadusat. Beaveruovttu bargiid ja dat geat barget beaveruovttuin ovttasbarggu čatná láhkii vuodđuduvvi jávohisvuođa geatnegasvuohta máná ja bearraša guoski áššiin. Dát láhka guoská maid sadjásaččaid. Váldonjuolggadus lea ahte juohkehaš gii bargá muhtin almmolaš ášahusas lea geatnegahtton doalahit ahte earát eai galgga boahit diehtit dan maid son diehtá barggu oktavuodas.

OAJUT

Ohcejoga gielddas ássi mánát, geat leat beaivedivššus leat gieldda beales oadjuduvvon. Mánát leat oadjuduvvon dikšunbeavivi áigge. Dát oadju ii govčča olgobáikegottálaččaid. Vástu ruovttumátkkiin gullá álo vanhemiidda.

5. BEAIVEDIVŠŠUMÁVSSUT JA DIKŠUNÁIGGIT

BEARAŠDOABA JA BOAĐUT

Mánotbajimáksui, mii beaivedivššus berro váikkuhit fuolaheddjiid boađut ja bearraša sturrodát. Beaivedivššumáksu berro beaivedivššumearrádusas nannejun divššu álggahanbeaivemeari rájes. Juos máná álggaha beaivedivššus gaskan kaleandarmánotbaji, de fuolaheaddjit mákset vuosttas mánotbajis dušše dain beivviin, goas máná lea leamaš divššus. Ruoktodikšundoarja ja gielddabeaivedikšunsadji leat bálvalusat, maid ii sáhte seamma áigge váldit vuostá. Ruoktodikšundoarja nohká dan beavivi rájes go gieldda dikšu álgá. Vanhemat almmuhit Kelai (álbmotealáhtlágádus) divššu álgimis.

Beaivedivššumávssut rehkenastojit proseanttaid mielde bearraša oktiiluiton bruttoboađuin. Mánáid beaivedivššu mávssu mearridettiin boahtun váldojit vuhtii máná ja suinna seamma dálloodalus ássi vanhema dahje eará fuolaheaddji sihke dáinna oktasaš dálloodalus (náitos- dahje rabaslihtus) orru olbmuid vearuvuloš dienas- ja oaiveopmodatsisaboađut sihke vearuhis boađut. Máksui váikkuha maiddái bearraša sturrodát. Unnimus máksu lea ollesáiggedivššus 21€ mánus ja stuorimus máksu lea 233€ mánus. Gieldda bearrá mávssu juohke mánus eanemustá ovttanuppelot kaleandarmánotbajis ovttá jagi áigge. Juos bearaš ii almmut boađuidis, berro mánás /mánáin alimus máksu. Ná boahtan máksu ii dábálaččat divvojuvvo mañálgihtii almmá erenoamáš lossa ákkaid geažil. Juos bearraša boađut leat hui unni, de ii berro máksu ollege.

OARBINAŠVUOLÁDUS

Juos bearrašis leat mánga máná beaivedivššus berro nuppi mánás seamma máksu go vuosttas mánás, baicce bajimus máksoluohkás 210€ mánotbajis. Guđege čuovvovaš mánás máksu lea 20% vuosttas máná mávssus. Bearraša vuosttas mánán rehkenastojuvvo álo bearraša nuoramus máná , gii dárbbasa beaivedivššubálvalusaid.

DIKŠUNBEAIVVIT

Ohcejoga gielddas fállat ollesbeaidivššu ja oassebeaidivššu. Ollesbeaidikšu bistá badjel 5 diimmu beavvis ja oassebeaidikšu bistá vuollel 5 diimmu beavvis. Oassebeaidivššus vanhemat mákset 60% mávssu. Mánotbajis sáhtá várret 1-10 beavvi, 11-15 beavvi dahje badjel 15 beavvi divššu juogo ollesbeaivedikšun dahje oasseáiggedikšun.

Mánát, geat leat jeavddalaččat vádjit váhkuid divššus berrojuvvo máksu mánotbajis gaskamearálaš dikšunbeivviid mielde rehkenaston máksun mánotbajis čuovvovaččat: 1-10 bv/mb 50%, 11-15 bv/mb 75% ja 16-20 bv/mb 100%.

Váhnemat mákset daid dikšunbeivviid ovddas maid sii várrejit. Fuolaheaddjit almmuhit álo mánu loahpas daid dikšunbeivviid maid várrejit čuovvovaš mánnui. Omd. Juos mánná lea 1-10 beavvi dikšunsajis, de dikšunbeivviid galgá ovddalgihtii almmuhit ovddit mánu loahpas. Juos fuolaheaddji ii dieđe dikšunbeivviid, de dalle son dego várre olles mánotbaji ja máksá maid das. Ovttaskas dikšundárbbu rievdadusain šihhto beaivedivššubargiiguin ovddalgihtii unnimustá jándora ovdal. Muhtumin lea vejolaš molsut dikšunbeivviid, muhtumin ii. Dat lea gitta bargiid mearis ja das man stuorra mánnájoavku lea. Juos mánná ii boađe šihhtojuvvon beaivve dikšui omd. buozalmasa geažil, de das fuolakeahtta beaivi rehkenasto oktan dikšunbeaivin. Juos muhtumin bohtet dikšunbeaivvit eambo go mii lea šihhtojuvvon, de mákso lassimáksu beivviid logu mielde.

Gaskaboddasaš beaivedikšu lea bálvalus, mii fálo bearrašii deivvolaš dikšundárbbu várás. Juos beaivedivššus lea sadji, gaskaboddasaš beaivedivššu ordnet daidda geat dan dárbašit. Gaskaboddasaš beaivedivššu máksu lea dikšunáiggis fuolakeahtta 16,82€ beaivvis.

DIKŠUNÁIGGIT

Dikšunáiggiin soahpat fuolaheddjiiguin bargoáiggiid ja dikšundárbbu mielde ovddalgihtii dmu 07.00-17.00 gaskii árgabeivviid. Dmu 17.00 maŋŋá, ihkku, bassebeivviid dahje vahkuolohpaid Ohcejoga gielddas ordnejuvvo dikšu dušše barggu dahje eará bákkuhahtti siva geažil. Dáid beaivedivššu dábálaš rytmas spiehkaseaddji divššu várremiid galgá almmuhit čálalaččat unnimustá 2 vahku ovdal divššu dárbbu. Bargovuorrolisttut/ dikšunáiggis doaimmahuvvojit beaivedikšunsadjái dalán, vai dikšunsajis sáhtta plánat maid bargat ja bargiid bargovuoruid heivehit dikšunáiggiid mielde.

Máná dikšunbeivviid guhkkodat oazžu leat gaskamearálaččat eanemustá 10 diimmu beaivvis vihtta beavvi vahkus. Beaivedivššu doaivva livččii ahte juos nubbi vanhemiin lea ruovttus, de mánná livččii divššus eanemustá moadde beavvi vahkus. Fuolaheaddjit galget muitit ahte, mánás lea vuoigatvuohka ja dárbu maddái vanhemiida, ruktui ja lupmui.

BEAIVEDIVŠŠUMÁVSSU DÁRKKISTEAPMI

Beaivedivššumáksu mearriduvvo bruttobođuidd mielde muhtun áigái. Dikšunmávssu sáhtta dárkkistit, juos bearraša boadut mearkašahtti láhkai nuppástuvvet, bearraša sturrodat rievda dahje juos njuolggadusat ja mearrádušat, mat leat fámus nuppástuvvet. Bearaš galgá almmuhit beaivedivššu jođiheaddjái čálalaččat (čuvvosiiguin) mávssu sturrodahkii váikkuheaddji dieđuid rievdamis. Juos mávssu sturrodaga guoski mearráduš lea vuodđuduvvan ássehačča dahje su ovddasteaddji addán boastto dieđuide, sáhtta mávssu vuiget maŋalgihtii. Sosiálfuolahusa bálvalusain mearriduvvon mávssu sáhtta guoddit bearakeahtta dahje dan sáhtta vuoleidit, juos dasa lea sivva, go olbmo ealihangeatnegasvuoda, áigái boađuvejolašvuoda dahje fuolaheami guoski ášši beliid váldá vuhtii.

Beaivedivššudárbbu bissovaš nuppástusain dahkko ođđa soahpamuš ohcamuša mielde. Beaivedivššumáksui sáhtta ovddalgihtii ohcat hálbbiduvvon mávssu, juos mánná lea unnimustá ovttá kaleandarvahku boatkkaheamit ere divššus .

ERET BÁHCIMIID VÁIKKUHUSAT BEAIVEDIVŠŠUMÁKSUI

Mii bearrat šiehtaduvvon mávssu juohke mánotbajis, váikko mánná livččii eret divššus, earret:

- juos mánná lea buozalmasvuoda dihte eret buot doaibmabeivviid olles mánus. Dalle eat sádde rehkega dan mánus.

- juos mánna lea buozalmasvuoda dihte eret unnimusat badjel beali (11 beaivve) mánotbaji doaimbeivviin. Dalle máksu lea bealli olles mánotbaji mávssus.
- juos mánna lea eret muhtin eará siva go buozalmasvuoda dihte olles mánu, ja das leat álmuhan unnimusat 2 vahku ovddalgihtii. Dalle eat sádde rehkega dan mánus. Muđui máksu lea bealli olles mánotbaji mávssus
- juos mánna gaskaboddosaš eret báhcimis lea almmuhuvvon girjjálaččat “Almmuhus mánna gaskaboddosaš eretbáhcimis” –skoviin beavedikšunsadjái mañimustá 2 vahku ovdal ja mánna lea eret unnimustá ovttaleandar vahku (7bv), de eret báhcin geahpeduvvo dikšunmávssus. Ohcamušaid galgá buktit guokte vahku ovdal eretcealkima, muđui dat eai gieđahallojuvvo.

6. DOAIMMAID PLÁNEN JA -ÁRVVOŠTALLAN

Erenoamáš biras addá beavedivššu doaimmami vuolggasaji ovttas birastahtti servošiin. Mánnggakkultuvrrat searvvuš, sámegeiella ja –kultuvra leat vuodđun beavedivššu beaivválaš doaimmain. Luondu fállá vejolašvuoda čuovvut jagiáiggiid molsašuvvama ja oahpásmiit lagasbirrasii. Beavedivššus leat 0-6 jahkásaš mánat ja buot mánat leat seamma joavkkus. Unnimus mánat ohppet stuorábuin ođđa dáidduid ja áššiid ja seammás buohkat ohppet fuolahit guhtet guoimmisteaset.

DOAIMMAPLÁNAT

Beavedivššu doaimmajahki álgá 1.8. ja nohká 31.7. Juohke ossodagas lea unnimustá guokte plánenbeaivvi / árvoštallanbeaivvi jagis. Plánenbeivviid áigge bargit plánejit beaveruovttu doaimmaid ja árvoštallet daid. Bargit ráhkadit jahkebeallái ain hávil doaimmaplána, ságastallet pedagogalaš barggu ulbmiliin ja vugiin ja árvoštallet doaimmaideaset , maid leat dan rádjai bargan jna.

VASU

Ohcejoga gildii leat gárvviteamen árrabajásgeassinplána, ng. VASU. Dan ulbmilin lea stivrret beavedivššu sisdollui guoski ovdáneami, ovddidit árramánnavuoda bajásgeassima ovttaveardásaš ollašuvvama ja láchit doaimmami buriid vejolašvuodaid. Áššegirji láchá oktasaš vuodu mánaid árramánnavuoda bajásgeassimii, ovdáneapmái ja oahppamii.

EARÁ

Ohcejoga gielddas figgat ordnet moadde háve jagis dievasmahttinskuvlejumi masa buot beavedivššu bargit oassálasttaše. Bargiin lea vejolašvuoha maid searvat gurssaide dahje semináraide ja skáhppot lassiskuvlejumi.

Guhtege ossodat mearrida iežas siskkáldas doaimmain ja njuolggadusain dáid doaimmavuodđojurdagiid olis. Juos olles gieldda doaimmavuodđojurdagiid galggašii nuppástuhttit dahje ođasmahttit, de áššis sáhtta muitalit beavedivššu jođiheaddjái. Váidagat ja subjektiiivvalaš beavedivššuvuoigatvuoda olggobeallai gulli áššiid gieđahallat vuodđodorvolávddegottis. Lassidieđuid oážžu dárbbu mielde beavedivššu jođiheaddjis.

7. BEAIVEDIVŠŠU OVTTASBARGOGUOIMMIT

Beaivedivššus bargat ovttasbarggu jeavddalaččat ee. skuvllain, dearvasvuodadikšuin, hállanterepevtain, fysioterapevtain ja sosiálabargiiguin. Rávvehaga ja beaivedivššu ovttasbarggu ulbmiliin lea máná ovddu mielde bajásgeassin ja divššu dorvvasteapmi, sihke bearrašiid fuopmášupmái váldin ja doarjun máná bajásgeassimis ja ovdáneamis. Mánáidsuodjalus lea okta beaivedivššu ovttasbargoguimmiin. Mánáid beaivedivššu bargiin lea mánáidsuodjalanlága mielde geatnegasvuohta almmuhit mánáidsuodjalussii, juos sii barggustis fuomášit ahte muhtun mánás orošii leamen dárbu mánáidsuodjalussii. Lassin Ohcejoga beaivedivššus dahkat ovttasbarggu báikkálaš servviiguin ja vejolaš prošeavttaiguin. Ohcejoga searvegoddi doarju beaivedivššu doaimma ordnemiin beaveriekkis doaimmaid ja rohkosdilálašvuođaid miehtá searvegotti.

EARÁ MÁNÁID JA MÁNNÁBEARRAŠIID BÁLVALUSAT SIHKE OVTTASTUSDOAIMMAT:

Rávvehagat: Girkosiida ja Njuorggán	dearvasvuodadikšu Tuire Seilonen	tel+358 40 758 2073
Gáregasnjárga	dearvasvuodadikšu Indira Niittyvuopio	tel +358 40 758 2076
Sámegielat	dearvasvuodadikšu Elle Aikio	tel +358 40 181 0279

Hállanterepevta veahkeha hállama buvttadeapmái dahje –áddemii laktáseaddji áššiin. Hállantereapiija buvttadat oastinbálvalussan Anára gielddas. Lassidieđuid fidne hállanterepevta Raija Kovases tel. +358 40 518 0917.

Mánáid psykiátralaš bálvalusaide ohcaluvvo Ohcejoga dearvasvuodaguovddáža bokte. Sámegielat psykiátralaš bálvalusa mánnái lea vejolaš oažžut Kárášjogas (Sámi heahte- ja inseastaguovddáš) ja suomagielat bálvalusa Lappi guovddášbuohcceviesus, Roavvenjárggas. Guktuide bálvalusaide ohcaluvvo dearvasvuodaguovddáža bokte. Dearvasvuodaguovddáža vuostávdin tel. +358 40 181 0286

Mánáidsuodjalus veahkeha ja doarju bearrašiid earálgán váttisvuodadiliin. Bargovuohkin leat ee. háleštanveahkki ja sosiálabargu bearraša váttisvuodadili čielggadeamis, ruđalaš doarjja bearrašiid ja/dahje mánáid buđaldusaide, doarjjaolbmo dahje -bearraša ordnen mánnái, iešguđetlágan dikšun- ja terapijabálvalusaid ordnen mánnái ja bearrašii sihke bearrašbargu. Bearrašbargu lea ámmátlaš, guhkesáigásaš ja čavga veahkki bearraša iežas ruovttus ja eallinbirrasis. Bargu vuodđuduvvá bearraša iežas návccaid nannemii mánáid bajásgeassimis ja árgga váttisvuodadiliin. Ohcejogas doibmet guokte bearrašbargi, nubbi suoma- ja nubbi sámegielat. Bearrašbarggu ja eará mánáidsuodjalusa bálvalusaid ordne gieldda sosiálabargi, Maila Viberg, tel. +358 40 5777 045.

Gieldda lihkadandoaimma orde mánggabealat bagadallon doaimma eará ahkásaččaide miehtá jagi. Lassidieđuid oažžu asttuáiggečállis Marke Rautialas, tel. +358 400 319 852.

MLL, (Mannerheimin lastensuojeluliitto) Ohcejoga ovtastusa doaimma vuodđuduvvá eaktodáhtolašdoaimmaide. Dat figgá ordnet smávvalálgan mánnábearrašiid dáhpáhusaid ja riekkisdoaimmaid buot jagiáiggiid, earret geassit. Gilidállu Giissás lea MLL bajásdoallan stoahkanlatnja, mii lea buot mánáid friija geavahusas dallego gilidállu lea rabas. Lassin ovtastusas sáhtttá láigohit mánáidbieregasiid, ee. fanasliivvaid, dorvogáriid ja -stuoluid, borahanstuoluid ja mátkeseanggaid. Dieđuid MLL doaimmas oažžu báikkálašovttastusa ságajođiheaddjis Maija Länsmanis (maija.lansman@pp.inet.fi).

Ohcejoga searvegodd ordne dálvit riekkisdoaimmaid mánáide, mánnábearrašiidda ja nuoraide Ohcejogas, Gáregasnjárggas ja Njuorggámis. Dárkilut dieđuid dáin ja maiddái leairrain, mat ordnejuvvojit, fidne searvegotti nuoraidbarggu jođiheaddjis, Juha Reinolas tel. +358 40 5492542, (juha.reinola@plappi.fi).

Sámisoster ro ordne sámequovllus proševttaid, main ee. doarjut bearrašiid bajásgeassima sámekultuvrra ja árvvuid mielde ja muđui maid kultuvra seailuheami. Proševttaid ja dáhpáhusaid , mat leat mannamin Ohcejogas, sáhtta dihtoštallat doaimmajođiheaddjis Ristenrauna Maggas tel. +358 400 314 154 dahje doaimmahatčállis Inger Anni Ääreläs tel. +358 40 760 9338.

Sámi Siida ro ordne mánggalárgan doaimmaid mánáide ja nuoraide. Doaimma ulbmilin lea ee. doarjut máná sámegeala ja identitehta. Ovtastusa ruoktosiiddut gávdnojit čujuhusas: www.samisiida.org. Oktavuohtaolmmoš lea Kati Eriksen tel. +358 44 274 2721 (kati.eriksen@gmail.com).

ČUOVUS- MÁHCAHAT

Dát lea vuosttaš veršuvdna Ohcejoga gieldda beaivedivššubálvalusat -dieđihančállagis. Mii sávvat, ahte don válddat oasi dieđihančállaga ovddideapmái, vai dat bálvalivčče din nu bures go vejolaš. Sáhttat addit máhcahaga, ovdanbuktit kommeanttaid ja buoridanevttohusaid beaivedivššu jođiheaddjái dahje sámegealat beaivedivššu jođiheaddjái (gč. oktavuohtadieđut), geat beaivádit dieđihančállaga dárbbu mielde.